

de Kinderombudsman.
wij laten van je horen

De bijzondere curator, een lot uit de loterij?

Bij de Kinderombudsman komen vaak klachten binnen van kinderen die vinden dat niemand naar hen luistert. Soms gaat het om kinderen van wie de ouders gaan scheiden, soms om kinderen die uithuisgeplaatst worden, soms om kinderen die in een pleeggezin wonen en daar weg moeten. Kinderen hebben het recht om hun mening te geven en daar moet ook altijd naar geluisterd worden. Je mening geven betekent niet dat je ook altijd je zin krijgt. Bij beslissingen spelen vaak ook andere belangrijke dingen mee. En soms is wat een kind wil niet wat ook het beste voor het kind is.

Als een kind het idee heeft dat niemand naar hem luistert of niemand goed opkomt voor zijn belangen, kan een kind soms een bijzondere curator krijgen. De bijzondere curator wordt benoemd door de rechter. Sommigen zijn advocaat, sommigen weer niet. Maar hun taak is altijd om op te komen voor het kind. Uit de klachten die bij de Kinderombudsman binnen kwamen, blijkt dat maar weinig mensen weten van de bijzondere curator. De bijzondere curator wordt daarnaast ook niet vaak benoemd. Het lijkt bijna wel een loterij of je er wel of niet één krijgt. Hierdoor vroeg de Kinderombudsman zich af of de belangen van kinderen wel goed genoeg beschermd worden en heeft hij besloten om daar onderzoek naar te doen.

De Kinderombudsman heeft daarvoor veel gelezen, heeft gesproken met kinderen, met rechters, met bijzondere curatoren, met mensen van Bureau Jeugdzorg en met andere experts. De Kinderombudsman wil precies weten hoe het zit.

De Kinderombudsman ontdekte in zijn onderzoek het volgende:

- Er wordt nergens bijgehouden hoe vaak een bijzondere curator wordt gevraagd of benoemd. Voor zover er informatie over is, lijkt er niet vaak om gevraagd te worden en ook niet vaak een benoeming te gebeuren.
- Er weten maar weinig mensen dat de bijzondere curator bestaat en wanneer zij er om kunnen vragen. Dit geldt vooral voor kinderen, ouders en gezinsvoogden, maar ook voor rechters en advocaten.
- Als er bijzondere curatoren worden benoemd, dan is dat vooral in situaties over: omgang en gezag als ouders gaan scheiden, uithuisplaatsingen en ondertoezichtstellingen. Bijzondere curatoren zouden vaker benoemd kunnen worden als ouders het niet eens worden over het ouderschapsplan, als een kind het niet eens is met zijn gezinsvoogd of als een kind bij pleegouders woont.
- Kinderen schrijven niet zo vaak zelf een brief aan de rechter om te laten weten wat zij willen. Dat heet de informele rechtsingang. Kinderen weten niet van het bestaan en is het best lastig om zelf naar de rechter te gaan.
- Voor de benoeming van een bijzondere curator is het nodig dat er een 'conflict van belangen' is. De belangen van het kind moeten tegenstrijdig zijn met de belangen van zijn ouder(s) of voogd(en). Uit het onderzoek blijkt dat lang niet altijd duidelijk is wanneer er zo'n conflict is. Ook zouden rechters niet snel vinden dat er een conflict is. Maar uit het onderzoek blijkt dat iedereen best zou willen dat er vaker een bijzondere curator benoemd kan worden.
- Op dit moment geldt dat kinderen vanaf twaalf jaar gehoord worden door de rechter en daaronder in principe niet. Die leeftijdsgrens zou niet zo strikt moeten zijn. De rijpheid van het

kind is belangrijk. De bijzondere curatoren en rechters zijn het er niet over eens of rechters goed zijn in het horen van kinderen. Ook vinden sommige rechters dat een bijzondere curator niet nodig is bij kinderen van twaalf jaar en ouder. Andere rechters en de bijzondere curatoren vinden dat soms wel nodig: de bijzondere curator kan de belangen naar voren brengen, het kind zijn mening.

- Of een bijzondere curator een advocaat is of niet hangt af van de situatie waarin een bijzondere curator benoemd wordt. Bij sommige rechtbanken zijn er alleen advocaten die benoemd kunnen worden als bijzondere curator en geen andere deskundigen. Niemand vindt het een goed idee om een familielid, zoals een oom of tante, te benoemen.
- Er zijn geen regels over wie benoemd kan worden en wat die persoon moet kunnen. Uit het onderzoek blijkt dat iedereen dat wel graag zou willen. Ook zou er een lijst moeten komen van alle bijzondere curatoren en zouden ze een vereniging moeten oprichten.
- Uit het onderzoek blijkt welke eigenschappen een bijzondere curator zou moeten hebben. De bijzondere curator moet betrokken zijn, goed naar het verhaal van het kind luisteren en uitvinden wat je echt wil. Daarnaast moet de bijzondere curator kennis hebben van hoe kinderen zich ontwikkelen en gedragen, maar moet hij ook slim zijn, ervaring hebben, geen partij kiezen behalve voor het kind en goed met iedereen kunnen praten.
- De bijzondere curator krijgt nu vaak een heel algemene taak. Daardoor is niet altijd duidelijk wat de bijzondere curator moet doen en kan ook niet gecontroleerd worden of hij zijn werk goed gedaan heeft.
- Er is niet goed geregeld hoe de bijzondere curator betaald krijgt voor zijn werk. Dat moet beter.

De Kinderombudsman vindt dat de bijzondere curator op dit moment niet goed geregeld is. Hij heeft grote zorgen over hoe het nu gaat en vindt dat op deze manier niet alle kinderrechten goed beschermd worden. De Kinderombudsman vraagt zich af of het niet helemaal anders geregeld zou moeten worden, maar tot die tijd moet in ieder geval de bijzondere curator aangepakt worden. De Kinderombudsman heeft op een rijtje gezet wat er allemaal moet verbeteren.

1. Kind in de knel

Nu wordt een bijzondere curator toegevoegd als er een conflict is. De Kinderombudsman vindt dat onder conflict moet worden verstaan: een kind in de knel. Als daar sprake van is, dan moet er een bijzondere curator benoemd worden. Als het nodig is, moet de wet daarop worden aangepast.

2. Meer bekendheid

De Kinderombudsman vindt dat er voor gezorgd moet worden dat kinderen en hun ouders weten dat de bijzondere curator bestaat. Ook moet er voor gezorgd worden dat zij weten wanneer zij om een bijzondere curator kunnen vragen en hoe.

3. Een brief aan de rechter

De Kinderombudsman vindt dat er ook voor gezorgd moet worden dat kinderen beter weten dat zij een brief kunnen sturen naar de rechter en waarover zij dat kunnen doen. Kinder- en Jongerenrechtswinkels kunnen kinderen helpen met het schrijven van een brief aan de rechter. Ook moeten de rechters er voor zorgen dat die brieven niet kwijt raken op de rechtbank.

4. Geen leeftijdsgrens meer?

De Kinderombudsman vindt het een goed idee als de minister van Veiligheid en Justitie gaat onderzoeken of de leeftijdsgrens om je mening te mogen geven kan worden opgeheven. Iedereen die wijs genoeg is, kan dan zijn verhaal doen aan de rechter.

5. Regels voor de bijzondere curator

De Kinderombudsman vindt dat er regels moeten komen over waar een bijzondere curator aan moet voldoen en wat een bijzondere curator moet kunnen. Ook zou er een opleiding moeten komen voor de bijzondere curatoren. Verder zouden de bijzondere curatoren een vereniging moeten oprichten.

6. Regels voor de rechters

De Kinderombudsman wil dat er regels komen voor de rechters over wanneer zij een bijzondere curator kunnen of moeten benoemen en wie zij dan kunnen benoemen. Dan worden alle verzoeken in Nederland op dezelfde manier behandeld en binnen dezelfde termijn. Er zijn al rechtbanken bezig met zulke regels. Die kunnen een goed voorbeeld zijn.

7. Taak

De Kinderombudsman vindt dat een bijzondere curator een duidelijke taak moet krijgen. Dan weet de bijzondere curator wat hij moet doen en wanneer zijn taak klaar is. Ook weet dan iedereen wat de bijzondere curator doet en wat andere mensen rond het kind doen, zoals Bureau Jeugdzorg. Tot slot kan dan goed gecontroleerd worden of de bijzondere curator ook gedaan heeft waarvoor hij benoemd werd. Zijn werk kan gecontroleerd worden.

8. Geld

De Kinderombudsman vindt dat geregeld moet worden hoeveel geld een bijzondere curator voor zijn werk krijgt. Het werk van de bijzondere curator is anders dan dat van een advocaat en moet dan ook apart geregeld worden.

9. Geen extra kosten

De Kinderombudsman vindt dat een kind geen geld hoeft te betalen als hij een probleem wil voorleggen aan de rechter samen met de bijzondere curator. Dus hij zou geen eigen bijdrage hoeven betalen en ook geen geld aan de rechtbank, de zogenaamde griffierechten.

10. Meten is weten

De Kinderombudsman wil dat er wordt bijgehouden hoe vaak er om een bijzondere curator wordt gevraagd en hoe vaak er één wordt benoemd. Ook wil hij dat er een lijst komt met alle bijzondere curatoren in Nederland. Pas als je dat allemaal weet, kun je ook goed zien of de bijzondere curator wel werkt. De Kinderombudsman vraagt de minister van Veiligheid en Justitie om over twee jaar te meten hoe het dan met de bijzondere curator staat.

11. Vertrouw op elkaar

Rond ieder kind zijn altijd heel veel volwassenen betrokken. Die hebben allemaal hun eigen rol. De bijzondere curator ook. De Kinderombudsman hoopt dat iedereen op elkaar wil vertrouwen, zodat iedereen kan doen waar hij of zij goed in is. Dat is uiteindelijk het beste voor het kind.

De mening van ieder kind moet serieus genomen worden en iedereen moet rekening houden met de belangen van een kind. Eigenlijk zouden de ouders er voor moeten zorgen dat de mening en de belangen van het kind bij iedereen bekend zijn. Maar als zij dat niet kunnen, dan kan de bijzondere curatoren dat doen. En met de verbeteringen van de Kinderombudsman kan de bijzondere curator een lot uit de loterij zijn.